

กฎหมายล้มละลาย

การบรรยายครั้งที่ ๑

โดย อาจารย์ ดร.กนก จุลมนต์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

วันอังคารที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

ณ เนติบัณฑิตยสภา

ข้อสอบเนติเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลาย ๒ ข้อ

- การดำเนินคดีล้มละลาย ๑ ข้อ (ข้อ ๘)
- กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ๑ ข้อ (ข้อ ๕)
- ผู้บรรยาย
- รวมคำบรรยายเนติ
- หนังสือคำอธิบายกฎหมายล้มละลาย (พิมพ์ครั้งที่ ๘)*
อ.ชีพ & ดร.กนก จุลมนต์

พิมพ์ครั้งที่ ๘

มกราคม ๒๕๖๖

คำอธิบาย กฎหมายล้มละลาย

- การดำเนินคดีล้มละลาย
- กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ รวมทั้งลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ปรับปรุงแก้ไขตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑)

ธีพ จุลมนต์ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ดร.กนก จุลมนต์ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น
ประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

เมื่อลูกหนี้ประสบปัญหาทางการเงิน/ ไม่สามารถชำระหนี้ได้...

๑. การปรับโครงสร้างหนี้นอกศาล

๒. การฟ้องคดีแพ่ง

๓. กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

๔. การดำเนินคดีล้มละลาย

ข้อสังเกต ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว (ม.๕ (๑)); ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่สามารถที่จะชำระหนี้ตามกำหนดได้

(ม. ๕๐/๓); ลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้ (ม.๕๐/๕๒)

ปี	จำนวนคดีล้มละลาย (คดี) ทุนทรัพย์ (ล้านบาท)	จำนวนคดีฟื้นฟูกิจการ (คดี) ทุนทรัพย์ (ล้านบาท)
2565	8,223 446,101	25 112,239
2564	9,235 221,776	19 37,222
2563	9,171 836,803	39 566,760
2562	8,398 386,694	28 25,889

โครงสร้างของกฎหมายล้มละลาย

พระราชบัญญัติ: หมวด → ส่วน → มาตรา

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓
(แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๑)

- ๑๐ หมวด
- การดำเนินคดีล้มละลาย (หมวด ๑ – ๘)
- กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้
(หมวด ๓/๑ และ ๓/๒)

บุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีล้มละลาย

๑. ลูกหนี้: บุคคลธรรมดา และนิติบุคคล (ม.๕(๒), ๘๒, ๘๘ และ ๘๙)
๒. เจ้าหนี้: เจ้าหนี้มีประกัน (ม.๖) และเจ้าหนี้ไม่มีประกัน/
เจ้าหนี้สามัญ/เจ้าหนี้ทั่วไป
๓. เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (ม.๖)
๔. ศาลล้มละลาย (พรบ.จัดตั้งศาลล้มฯ)

ขั้นตอนการดำเนินคดีล้มละลาย

๑. การยื่นฟ้องหรือยื่นคำร้องขอ (ม.๕,๑๐,๘๒,๘๘)
๒. คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือยกฟ้องหรือยกคำร้องขอ (ม.๑๔,๘๔)
๓. วันนัดตรวจคำขอรับชำระหนี้ (ม.๑๐๔-๑๐๖, ๑๐๘)
๔. วันนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก (ม.๓๑, ๓๖)
(พิจารณาคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย) (ม. ๔๕-๖๐)
๕. การนัดไต่สวนลูกหนี้ โดยเปิดเผย (ม.๔๒)
๖. คำพิพากษาให้ล้มละลาย (ม.๖๑)
๗. วิธีการที่จะหลุดพ้นจากการล้มละลาย: ประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย (ม.๖๓) ปลดจากล้มละลาย (ม.๖๗/๑,๗๑, ๘๑/๑) และการยกเลิกการล้มละลาย (ม. ๑๓๕)

การขอให้ล้มละลาย

หมวด ๑ กระบวนพิจารณาตั้งแต่ขอให้ล้มละลายจนถึงปลดจากล้มละลาย

หมวด ๒ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตาย

หมวด ๓ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๘๖๘/๒๕๕๘

- ศาลล้มละลายกลางมีอำนาจพิพากษายกฟ้อง โจทก์ตั้งแต่ในชั้นตรวจคำฟ้องได้ โดยหาจำต้องมีคำสั่งรับฟ้อง โจทก์ไว้ก่อนไม่ และถือได้ว่าศาลล้มละลายกลางได้วินิจฉัยในประเด็นเนื้อหาแห่งคดีแล้ว มิใช่เป็นการสั่งไม่รับคำคู่ความ
- พรบ.จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๒ ม.๑๔ กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม
- ตาม ป.วิ.พ. ม ๑๗๒ วรรคสาม “ให้ศาลตรวจคำฟ้องนั้นแล้วสั่งให้รับไว้ หรือให้ยกเสีย หรือให้คืนไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘” ซึ่งคำว่า ให้ยกเสีย เป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง โจทก์นั่นเอง¹⁰

๑. การฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลาย

๑.๑ หลักเกณฑ์การฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลาย

- ม. ๘ เจ้าหนี้ไม่มีประกัน
- ม. ๘ (๑) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว: ตามความเป็นจริง หรือตามข้อสันนิษฐาน
- ข้อสันนิษฐานว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ตาม ม. ๘
- จะต้องเป็นข้อเท็จจริงต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว ในเวลาที่ โจทก์ฟ้องคดีล้มละลาย (๓๕๘/๕๓) (คือ ข้อเท็จจริงที่อ้างต้องตรวจสอบก่อนฟ้องคดีล้มละลาย)

- กรณี โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งได้ตรวจสอบการถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ณ สำนักงานที่ดินที่จำเลยมีภูมิลำเนาแต่ไม่พบ ต้องคว่ำ ม. ๘ (๕) (๘๗๗๕/๕๓)
- กรณี จล. ถูกฟ้องเป็นคดีอาญาในความผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ รวม ๓ คดี แล้วต่อมาจำเลยเสนอขอผ่อนชำระหนี้แก่ผู้เสียหายทั้งสามคดีดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นกรณี จล. เสนอคำขอประนอมหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ตาม ม. ๘ (๘) (๗๖๐๒/๕๓)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๓๖/๒๕๖๐, *๔๓๓/๒๕๖๖*

ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว จำเลยไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา โจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์จำนองออกขายทอดตลาดได้เงินไม่พอชำระหนี้ โจทก์ได้สืบหาทรัพย์สินอื่นของจำเลยแล้วไม่พบว่าจำเลยมีทรัพย์สินอื่นใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้อีก กรณีจึงต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวตาม ม. ๘ (๕) จำเลยมีหน้าที่ต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายดังกล่าวว่าจำเลยไม่ได้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

ม.๘ (๘)

กรณีที่เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ไม่สามารถส่งหนังสือทวงหนี้ให้แก่
ลูกหนี้ได้เพราะลูกหนี้หลีกเลี่ยงไม่ไปรับหนังสือดังกล่าวภายใน
กำหนดคดี หรือมีผู้รับหนังสือทวงถามไว้แทนลูกหนี้ก็ดี ถือได้ว่า
ลูกหนี้ได้รับหนังสือทวงถามตามความหมายของ ม. ๘ (๘) แล้ว

ส่งไปยังภูมิลำเนาของจำเลยตามแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎร
อันเป็นการส่งอย่างเป็นทางการแล้ว (๓๕๕๔/๕๓) ส่งไปยัง
ภูมิลำเนาตามหนังสือรับรองโดยชอบแล้ว (๓๒๔๑/๕๓)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๔๕/๒๕๓๕

ม. ๘ (๕) เป็นเพียงข้อสันนิษฐานว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
หาใช่บทบังคับให้โจทก์ต้องบอกกล่าวทวงถามให้จำเลยชำระ
หนี้ก่อนฟ้องไม่ เมื่อ โจทก์นำสืบได้ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้น
ตัวตามที่ โจทก์ฟ้อง แม้การทวงถามจะไม่ชอบด้วย ม. ๘ (๕)
โจทก์มีอำนาจฟ้องคดีล้มละลาย

ฎ. ๒๘๓๕/๓๖, ๕๘๒๒/๔๖ และ ๑๕๘๐๕/๕๓

- กรณีเป็นลูกหนี้ร่วม การพิจารณาว่าลูกหนี้ร่วมคนใดมีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่สามารถชำระหนี้ได้หรือไม่ เป็นเรื่องเฉพาะตัวของลูกหนี้ร่วมแต่ละคน
- จด.ที่ ๒ ไม่อาจอ้างว่าจด.ที่ ๑ มีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สิน มาเป็นผลให้ จด.ที่ ๒ ซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมได้รับประโยชน์ ทำให้ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัวหาได้ไม่

มาตรา ๕ (๓) หนี้้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน

หมายความว่า หากข้อเท็จจริงฟังได้ว่าเป็นหนี้กันจริงเท่าใดแล้ว ศาลไม่สามารถใช้ดุลพินิจกำหนดหรือลดลงได้ เช่น หนี้ตามสัญญา กู้เงิน สัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี หนี้ตามตัวเงิน เป็นต้น แต่หนี้ ค่าเสียหายอันเป็นค่าสินไหมทดแทนจากมูลละเมิดไม่ถือว่าเป็นหนี้ ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน

- หนี้ตามสัญญา กู้ กำหนดจำนวนได้แน่นอนที่ฟ้องเป็นคดี ล้มละลายได้โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีแพ่ง หรือหากฟ้องเป็นคดีแพ่งก็ไม่จำที่ศาลจะต้องมีคำพิพากษาก่อน (๖๐๖๒/๕๘)

หนี้ตามคำพิพากษา

แม้คำพิพากษาจะยังไม่ถึงที่สุด แต่คู่ความก็ต้องถูกผูกพันใน
ผลของคำพิพากษาจนกว่าคำพิพากษานั้นจะถูกเปลี่ยนแปลง
แก้ไข กลับ หรืองดเสีย ตาม ป.วิ.พ. ม. ๑๔๕ ว.หนึ่ง จึงถือว่าเป็น
เป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ตาม ม. ๘ (๓)
(๒๔/๓๖, ๑๕๕๑๕/๕๘ และ ๘๑๔/๕๘)

กรณีนี้ที่หนึ่งตามคำพิพากษากำหนดให้ จล. กระทำการชำระหนี้ทีละ
อย่างก่อนหลังตามลำดับ หาก จก. สามารถบังคับให้จำเลยปฏิบัติ
ตามคำพิพากษาในลำดับก่อนได้แต่ยังไม่ได้บังคับ ก็ทำให้หนึ่งตาม
คำพิพากษาในลำดับหลังเป็นหนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดย
แน่นอน (๑๐๓๘๓/๕๘)

- ...และปรากฏว่ารถยนต์ที่เช่าซื้อยังมีอยู่และ จก. สามารถบังคับ
ให้ จล. คืนรถยนต์ที่เช่าซื้อได้ กรณีจึงไม่แน่นอนว่าหนี้ที่จะ
บังคับให้ใช้ราคาแทนการส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อจะมีหรือไม่
(๓๕๒/๔๒)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๔๐/๒๕๖๖

หนี้ค่าซ่อมแซมความเสียหายจากการใช้สอยทรัพย์สินที่เช่า ซึ่ง โจทก์เสีย
ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมตามสำเนาใบแจ้งหนี้มีใช้หนี้ค่าเสียหายจากการ
ผิดสัญญาหรือหนี้ละเมิดที่กฎหมายให้อำนาจแก่ศาลเป็นผู้กำหนดคดีใช้
ตาม ป.พ.พ. ม.๒๒๒ และ ๔๓๘ อันทำให้หนี้นั้นเป็นหนี้ที่ไม่อาจ
กำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ประกอบกับจำเลยไม่โต้แย้งว่ามีได้เป็น
หนี้โจทก์เช่นนี้ ฟังได้ว่าหนี้ค่าซ่อมแซมความเสียหายตามสำเนาใบแจ้ง
หนี้ของจก.เป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน โดยหากจำต้องรอ
ให้ศาลในคดีแพ่งพิพากษากำหนดจำนวนหนี้จนคดีถึงที่สุดแล้วนำมาฟ้อง
คดีล้มละลายไม่ โจทก์ย่อมมีสิทธินำหนี้ค่าซ่อมแซมความเสียหายจากการ
ใช้สอยทรัพย์สินที่เช่าคำนวณรวมกับหนี้อื่นที่จำเลยเป็นหนี้โจทก์มาฟ้อง
ขอให้จำเลยล้มละลายได้

๑.๒ หลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลายของเจ้าหนี้มีประกัน

ม. ๖ “เจ้าหนี้มีประกัน” หมายความว่า เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำน่า หรือสิทธิยึดหน่วง หรือ เจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ รวมถึง เจ้าหนี้ที่กฎหมายอื่นให้ถือว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน

พ.ร.บ.หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘

ม.๑๗) ว.สอง บัญญัติให้ถือว่าผู้รับหลักประกันเป็นเจ้าหนี้มีประกัน ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

- การที่จะพิจารณาว่า จก. มีฐานะเป็นเจ้าของนี้มีประกันหรือไม่ จะต้องพิจารณาในวันที่ จก. ยื่นฟ้องคดีล้มละลายต่อศาล (๕๖๐๒/๕๒)
- ก่อนฟ้องคดีล้มละลาย จก. ได้ดำเนินการบังคับคดียึดทศ.ดังกล่าวออกขายทอดตลาดแล้ว จก. มิได้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินอื่นของ จล. กรณีจึงต้องฟังว่า จก. ฟ้อง จล. ในฐานะเจ้าหนี้ธรรมดา (๓๑๐๑/๕๘)
- จล. ที่ ๑ กับพวกได้ไอนทรัพย์หลักประกันที่ใช้หนี้ให้แก่ จก. ตามส.ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ แสดงว่าขณะ ไอนทรัพย์จำนองที่ใช้หนี้ให้แก่ จก. จก.ยอมปลดจำนองให้แก่ฝ่าย จล.ที่ ๑ กับพวกแล้ว สัญญาจำนองย่อมระงับสิ้นไป กรรมสิทธิ์ในทรัพย์จำนองย่อมตกเป็นของ จก. และ จก. ย่อมไม่ได้เป็นเจ้าของนี้มีประกันผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์นั้นอีก จก. จึงไม่จำเป็นต้องตีราคาหลักประกันมาในฟ้องตาม ม. ๑๐(๒) (๔๒๒๘/๕๘)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๓๘๔/๒๕๖๐

โจทก์เป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของจำเลยคือ หุ่นของ
จำเลยในบริษัท พ. ในทางจำนำ และจำนำยังไม่ระงับสิ้นไปตาม
ป.พ.พ. ม. ๗๖๘ แต่อย่างไร โจทก์จึงเป็นเจ้าหน้าที่มีประกันตามความ
ใน ม. ๖ การฟ้องคดีของโจทก์จึงต้องปฏิบัติตามม. ๑๐ (๒)

- ในการบังคับคดี โจทก์นำยึดที่ดินจำนองของจล.ที่ ๔ ขายทอดตลาดได้เงินชำระหนี้บางส่วน คำฟ้องของจก.มิได้ฟ้องจำเลยทั้งสี่ในฐานะเจ้าหนี้มีประกันเพราะในขณะที่ฟ้องคดีจก.ไม่ใช่เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของจล.ทั้งสี่ในทางจำนองจก.จึงไม่จำเป็นต้องบรรยายฟ้องตามหลักเกณฑ์ม. ๑๐ (๒) (๖๗๕๖/๓๘)
- ที่ดินจำนองเป็นของจล.ที่ ๒ จก.จึงมิใช่เจ้าหนี้มีประกันของ จล.ที่ ๑ (๒๘๓๔/๖๐, ๕๖๗๖/๖๐ และ ๖๗๔๒/๖๐)

พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ. (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ และ (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๗๒๗/๑ ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ผู้จ้างซึ่งจ้างทนายสิทธิของตนไว้เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้้นั้นเกินราคาทรัพย์สินที่จ้างในเวลาที่ยังค้างจ้างหรือเอาทรัพย์สินจ้างหลุด

ข้อตกลงใดอันมีผลให้ผู้จ้างรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งหรือให้ผู้จ้างรับผิดชอบอย่างผู้ค้ำประกัน ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ ไม่ว่าข้อตกลงนั้นจะมีอยู่ในสัญญาจ้างหรือทำเป็นข้อตกลงต่างหาก ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นกรณีที่นิติบุคคลเป็นลูกหนี้และบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการตามกฎหมายหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้จ้างทนายสิทธิของตนไว้เพื่อประกันหนี้้นั้นของนิติบุคคลและผู้จ้างได้ทำสัญญาค้ำประกันไว้เป็นสัญญาต่างหาก

- ข้อตกลงพิเศษที่กำหนดว่า ผู้จ้างงานยินยอมให้ผู้รับจ้างงานยึดทรัพย์สินอื่นของผู้จ้างงานมาบังคับชำระหนี้ได้จนครบถ้วน อันเป็นการยกเว้นข้อจำกัดความรับผิดชอบของผู้จ้างงานตาม ป.พ.พ. ม. ๓๓๓ ยังคงใช้ได้เฉพาะกรณีที่ผู้จ้างงานซึ่งจ้างงานทรัพย์สินเพื่อประกันหนี้ของตนเองจะต้องชำระเท่านั้น และผู้รับจ้างงานในฐานะเจ้าหนี้มีประกันยังมีสิทธิฟ้องผู้จ้างงานในกรณีนี้ให้ล้มละลายได้ ไม่ต้องห้ามตาม ม. ๑๐ (๑)

➤ **หลัก ผู้รับจ้างในฐานะเจ้าหนี้มีประกันไม่อาจฟ้อง ผู้จ้างซึ่ง
จ้างทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระหนี้
ให้ล้มละลายได้อีกต่อไป** เพราะผู้รับจ้างในกรณีนี้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้
บังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้จ้างเกินกว่าตัวทรัพย์ที่
เป็นหลักประกัน ตามป.พ.พ. ม.๗๒๗/๑ วรรคหนึ่ง ประกอบ พรบ.
ล้มละลายฯ ม.๑๐ (๑)

➤ **ข้อยกเว้น-ผู้รับจ้างยังสามารถฟ้องผู้จ้างตามข้อเท็จจริงข้างต้น
ให้ล้มละลายตามมาตรา ๑๐ ได้ หากข้อเท็จจริงเป็นไปตามข้อยกเว้นใน
ป.พ.พ. ม.๗๒๗/๑ วรรคสอง**

- การรับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้น หากทำให้ผู้รับโอนมีฐานะเป็น
ผู้จำนองไม่ ผู้รับจำนองซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกันคงมีสิทธิบังคับ
ชำระหนี้จำนองได้เฉพาะจากทรัพย์สินซึ่งจำนองเท่านั้น ผู้รับ
โอนทรัพย์สินซึ่งจำนองไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ค้างชำระและยัง
ขาดอยู่ ผู้รับจำนองจึงต้องห้ามมิให้ฟ้องผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่ง
จำนองให้ล้มละลายตามมาตรา ๑๐ (๑) (๕๕๘๔/๕๕)

มาตรา ๑๐ (๒)

- เจ้าหนี้มีประกันผู้เป็น โจทก์ยื่นฟ้องคดีล้มละลายจะต้องกล่าวหรือบรรยายในคำฟ้องให้ปรากฏข้อความที่ ม. ๑๐ (๒) บัญญัติไว้
- ตามฟ้องจก. ไม่ปรากฏราคาทรัพย์สินจำนองที่ โจทก์ได้ตีราคาไว้ฟ้องของจก. ในส่วนของจก. ที่ ๑ และที่ ๓ จึงไม่ชอบที่จะรับไว้พิจารณา (๒๑๕๓/๕๐)
- เมื่อ จก. ไม่ได้บรรยายฟ้องเกี่ยวกับวิธีการจัดการทรัพย์สินหลักประกันเช่นนี้ คำฟ้องของ จก. จึงไม่ชอบด้วย ม. ๑๐ (๒) (๕๓๕๔/๖๐)

- ม.๑๐ (๒) เป็นปัญหาอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้จำเลยไม่ได้ให้การต่อสู้ไว้ ศาลก็ยกขึ้นวินิจฉัยได้ หรือแม้จำเลยจะมีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้นก็มีสิทธิยกขึ้นอ้างในชั้นอุทธรณ์ได้ (๖๗๕๖/๓๘)
- การตีราคาหลักประกันในการบรรยายฟ้องคดีล้มเป็นจำนวนเท่าใด เป็นสิทธิของ โจทก์ที่จะตีราคาตามความเห็นสมควร หากในชั้นพิจารณาปรากฏว่าหลักประกันของจก.สูงกว่าที่ตีราคาเมื่อนำมาหักจำนวนหนี้แล้วเหลือน้อยกว่า ๑ ล้านบาท สำหรับบุคคลธรรมดา ศาลก็ต้องยกฟ้อง ดังนั้น ราคาหลักประกันตามที่จก.กล่าวในฟ้องจึงเป็นเรื่องที่คู่ความจะต้องนำสืบในชั้นพิจารณา คำฟ้องของ จก. ชอบด้วย ม. ๑๐ (๒) แล้ว (๒๒๓๕/๕๓)

๑.๓ ฎุมิคำเนาของฎูกหนี่ (ม. ๗)

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๖๔ ปีการศึกษา ๒๕๕๔ (๑)

ในคดีล้มละลายเรื่องหนึ่ง จก.บรรยายฟ้องว่า ล.๑ ทำสัญญากู้เงินไปจาก จก. ๓ ล้านบาท ตกกลงให้ดอกเบี่ยอัตราร้อยละ ๑๒ ต่อปี และ ล.๒ จดทะเบียนจำนองที่ดินเป็นประกันหนี้ของ ล. ๑ ต่อจก. โดยมีข้อตกลงว่า หากบังคับจำนองแล้วยังไม่พอชำระหนี้ ล. ๒ ยอมให้จก.บังคับจากทรัพย์สินอื่นของ ล.๒ ได้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้ครบถ้วน จล.ทั้งสองผิคนัดไม่ชำระหนี้คืนตามสัญญา จล.ทั้งสองมีหนี้สินล้นพ้นตัว และเป็นหนี้เงินต้นพร้อมดอกเบี่ยคำนวณถึงวันฟ้องเป็นเงิน ๓,๕๐๐,๐๐๐ บาท ขอศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินของจล.ทั้งสองเด็ดขาดและพิพากษาให้จล.ทั้งสองล้มละลาย... (ต่อหน้าถัดไป)

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๖๔ ปีการศึกษา ๒๕๕๔ (๒)

ปรากฏว่า จล. ทั้งสอง ไม่ได้ยื่นคำให้การ ศาลล้มจึงมีคำสั่งว่า จล. ทั้งสอง ขาดนัดยื่นคำให้การ เมื่อสืบพยานจน. ไปจนเสร็จและ จล. ทั้งสอง ไม่มี พยานมาสืบ ศาลล้มพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามฟ้อง จึงมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของ จล. ทั้งสอง เต็มขาด

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลล้มฯ ที่สั่งว่า จล. ทั้งสอง ขาดนัดยื่น คำให้การก็ดี คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสอง เต็มขาดก็ดี ชอบด้วย กฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ สมัยที่ ๖๔ (๑)

- ม. ๑๓ ไม่ได้บัญญัติว่าจำเลยจะต้องยื่นคำให้การด้วย ดังนั้น ในคดีล้มละลาย จำเลยจะยื่นคำให้การหรือไม่ก็ได้ หากจำเลยไม่ยื่นคำให้การก็ไม่ถือว่าจล.ขาดนัดยื่นคำให้การ คำสั่งของศาลล้มที่สั่งว่าจล.ทั้งสองขาดนัดยื่นคำให้การจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย (เทียบ ฎ. ๓๐๒๖/๕๑)
- คดีสำหรับ ล. ๑ นั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามฟ้องว่า ล.๑ ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา มีหนี้สินล้นพ้นตัวเป็นหนี้จก. ไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท และ หนี้ตามส. กู้เงินเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ครบหลักเกณฑ์ตามม.๕ ที่จก.อาจฟ้องล้มได้ ดังนั้น การที่ศาลล้มพิทักษ์ทรัพย์สินของ ล. ๑ ได้ขาดจึงชอบด้วยม. ๑๔ แล้ว

ธงคำตอบ สมัยที่ ๖๔ (๒)

- ~~• โจทก์บรรยายฟ้องว่า... โจทก์เป็นเจ้าของนี้มีประกันสำหรับ จำเลยที่ ๒ บรรยายฟ้องไม่ชอบ ม. ๑๐ (๒) ศาลชอบที่จะไม่รับฟ้อง จก.สำหรับ ล. ๒ ไว้พิจารณาตั้งแต่แรก (เทียบ ฎ. ๒๑๕๓/๕๐) และเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบฯ แม้ ล. ๒ ไม่ได้ให้การต่อสู้ไว้ ศาลก็ยกขึ้นวินิจฉัยได้เอง ป.วิ.พ. ม. ๑๔๒(๕) ประกอบ พรบ.จัดตั้งศาลล้มฯ ม. ๑๔~~
- คำตอบตามกฎหมายปัจจุบัน ตาม ป.พ.พ. ม.๗๒๗/๑ วรรคหนึ่ง โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๒ เป็นคดีล้มละลายตาม พรบ.ล้มฯ มาตรา ๑๐ (๑) ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง โจทก์สำหรับจำเลยที่ ๒ คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๒ เด็ดขาดจึงไม่ชอบ

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๖๘ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

เมื่อวันที่ ๑ เม.ย. ๕๘ คำทำ ส.ฎจากธนาคาร จำนวน ๑๐ ล้านบาท มี
ข้อตกลงจะชำระต้นเงินพร้อมคบ.คืนภายใน ๑ ปี และแดงนำที่ดินมาจด
ทะเบียนจำนองเป็นประกันหนี้ดังกล่าว โดยมีข้อตกลงด้วยว่าหากบังคับ
จำนองแล้วยังไม่พอชำระหนี้ แดงยินยอมให้ธนาคารยึดทส.อื่นออกขาย
ทอดตลาดเอาเงินชำระหนี้จนครบ แต่กิจการค้าที่ดำและแดงทำร่วมกัน
ประสบภาวะการขาดทุน โดยยังไม่ได้ชำระหนี้ต้นเงินและดอกเบี้ยแก่
ธนาคาร เมื่อวันที่ ๑ ต.ค. ๕๘ ธนาคารจึงเป็น โจทก์ฟ้องดำและแดงเป็น
จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ต่อศาลล้มละลายกลางว่า จำเลยทั้งสองมีหนี้สินล้นพ้น
ตัว จก.ตีราคาทส.ที่จำนองมาในฟ้องเป็นเงิน ๕ ล้านบาท เมื่อหักกับ
จำนวนหนี้แล้ว จล.ทั้งสองยังเป็นหนี้ โจทก์ไม่น้อยกว่า ๑ ล้านบาท

ขอให้ศาลพิพากษาให้จล.ทั้งสองเป็นบุคคลล้มละลาย
ล. ๑ ยื่นคำให้การว่า หนี้เงินกู้ยังไม่ถึงกำหนดชำระ จก.จึงไม่มี
อำนาจฟ้อง ขอให้ยกฟ้อง ส่วน ล. ๒ ไม่ยื่นคำให้การต่อสู้คดี
ศาลล้มมีคำสั่งว่า ล. ๒ ขาดนัดยื่นคำให้การ เมื่อพิจารณาคดีแล้ว
เสร็จ ศาลล้มเห็นว่าข้อเท็จจริงได้ความตามฟ้อง จึงมีคำสั่งพิทักษ์
ทรัพย์ของ จล.ทั้งสองเด็ดขาด ตาม พ.ร.บ.ล้ม ม. ๑๔...

ให้วินิจฉัยว่า การที่ศาลล้มมีคำสั่งว่า ล. ๒ ขาดนัดยื่น
คำให้การก็ดี มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองเด็ดขาดก็ดี ชอบ
ด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ (๑)

- ม. ๑๓ กฎหมายไม่ได้กำหนดวันยื่นคำให้การเหมือนคดีแพ่งสามัญ
จล.จะยื่นคำให้การหรือไม่ก็ได้ ดังนั้น แม้ ล. ๒ ไม่ยื่นคำให้การต่อผู้
คดีก็ไม่ถือว่า ล. ๒ ขาดนัดยื่นคำให้การ การที่ศาลล้มมีคำสั่งว่า ล. ๒
ขาดนัดยื่นคำให้การจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- ล. ๑ หนี้ตาม ส.กู้เงินเป็นหนี้ที่กำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน แม้จะยังไม่ถึงกำหนดชำระ จก.ก็มีอำนาจฟ้อง ข้อเท็จจริงครบ ม. ๕ คำสั่ง
พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ล. ๑ ตาม ม. ๑๔ จึงชอบด้วยกฎหมาย

ธงคำตอบ (๒)

- สำหรับ ถ. ๒ จก. ในฐานะเจ้าหน้าที่มีประกัน แต่มี ปพพ.ม. ๗๒๓/๑ ข้อตกลงยกเว้นเป็นโมฆะ จึงไม่ผ่านเงื่อนไข ม. ๑๐ (๑) คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของ ถ. ๒ เด็ดขาด ตาม ม. ๑๔ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้อสอบสมัยที่ ๗๔

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยทั้งสองเป็นหนี้โจทก์ตามคำพิพากษาของศาลจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งพิพากษาให้จำเลยทั้งสองกับพวกรวม ๕ คน ร่วมกันชำระเงิน ๕ ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๕ ต่อปี ของจำนวนดังกล่าวนับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ หากไม่ชำระ ให้ยึดทรัพย์จำนองที่ดิน โฉนดเลขที่ ๑๑๗ ของจำเลยที่ ๑ ออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ หากได้เงินไม่พอชำระหนี้ ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งสองกับพวกออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่โจทก์จนกว่าจะครบ ภายหลังศาลมีคำพิพากษา จำเลยทั้งสองกับพวกไม่ชำระหนี้ โจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์จำนองดังกล่าว ขณะนี้อยู่ระหว่างขายทอดตลาด โจทก์ขอตีราคาทรัพย์จำนองดังกล่าวตามราคาประเมินของเจ้าพนักงานบังคับคดีจำนวนหนึ่งล้านบาท

ข้อสอบสมัยที่ ๗๔ (ต่อ)

คำนวณถึงวันฟ้อง จำเลยทั้งสองคงค้างชำระหนี้ โจทก์เป็นเงิน ๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท

เมื่อนำราคาประเมินทรัพย์สินจำนองหักกับจำนวนหนี้แล้วคงเหลือหนี้ ๔,๕๐๐,๐๐๐

บาท โจทก์สืบหาทรัพย์สินอื่นๆของจำเลยทั้งสองแล้วแต่ไม่พบ จำเลยทั้งสองมี

หนี้สินล้นพ้นตัว ขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองเด็ดขาดและ

พิพากษาให้จำเลยทั้งสองล้มละลาย จำเลยที่ ๑ ไม่ยื่นคำให้การและขาดนัดพิจารณา

จำเลยที่ ๒ ให้การว่า ราคาที่แท้จริงของที่ดินทรัพย์สินจำนองสูงกว่าราคาที่ดินที่โจทก์

กำหนดมากซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้แล้ว เหลือหนี้ยังไม่ถึง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

คำฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติล้มฯ มาตรา ๑๐ (๒)

ข้อสอบสมัยที่ ๓๔ (ต่อ)

ประกอบกับที่ดินทรัพย์จำนองยังมีได้ขายทอดตลาด หนี้ตามฟ้องจึงยังไม่
อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน นอกจากนี้การที่โจทก์ฟ้องจำเลยทั้ง
สองเป็นคดีล้มละลายโดยไม่ฟ้องจำเลยร่วมอีก ๓ คน ในคดีแพ่งด้วยเป็น
การใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ขอให้ยกฟ้อง ศาลล้มละลายกลางพิจารณาแล้ว
วินิจฉัยว่าข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามฟ้อง จึงมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลย
ทั้งสองเด็ดขาดตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๔
ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองเด็ดขาดชอบด้วย
กฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ สมัย ๗๔

ในการพิจารณาว่าเจ้าหนี้ซึ่งฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายเป็นเจ้าหนี้มีประกันหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาว่าเจ้าหนี้ดังกล่าวมีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้หรือไม่ คดีนี้ปรากฏว่า โจทก์มีเพียงทรัพย์สินของจำเลยที่ ๑ ที่จำนองไว้เป็นประกันหนี้ โจทก์จึงมีฐานะเป็นเจ้าหนี้มีประกันเฉพาะในส่วนของจำเลยที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๖ การฟ้องคดีเฉพาะในส่วนของจำเลยที่ ๑ เท่านั้นที่ โจทก์ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ ในส่วนของจำเลยที่ ๒ ซึ่ง โจทก์มิได้มีฐานะเป็นเจ้าหนี้มีประกันจึงไม่ต้องปฏิบัติตามมาตราดังกล่าว คำฟ้อง โจทก์จึงชอบแล้ว

ธงคำตอบ สมัย ๗๔ (ต่อ)

ส่วนที่จำเลยที่ ๒ โต้แย้งว่าหนี้ตามฟ้องของโจทก์ยังไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนนั้น เมื่อหนี้ที่โจทก์นำมาฟ้องจำเลยทั้งสองให้ล้มละลายเป็นหนี้ตามคำพิพากษาจึงเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนแล้ว แม้จะยังมีได้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองก็ไม่อาจทำให้หนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนแล้วกลับกลายเป็นหนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนแต่อย่างใด

ธงคำตอบ สมัย ๗๔ (ต่อ)

ส่วนที่จำเลยที่ ๒ โต้แย้งประการสุดท้ายว่าโจทก์ฟ้องคดีโดยไม่สุจริต เพราะไม่ได้ฟ้องจำเลยร่วมอีกสามคนด้วยนั้น เนื่องจากมูลหนี้ตามคำพิพากษาพิพากษาให้จำเลยทั้งสองกับพวกร่วมกันรับผิดชอบชำระหนี้ ดังนั้นเจ้าหนี้จะเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้แต่ละคนใดคนหนึ่งสิ้นเชิงหรือแต่โดยส่วนก็ได้ตามแต่จะเลือก แต่ลูกหนี้ทั้งปวงก็ยังคงต้องผูกพันอยู่ทั่วทุกคน จนกว่าหนี้นั้นจะได้ชำระเสร็จสิ้นเชิงตามปพพ. ม. ๒๕๑ เมื่อหนี้ที่จำเลยทั้งสองกับพวกต้องรับผิดชอบมิได้ชำระแก่โจทก์ โจทก์ย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยทั้งสองในฐานะลูกหนี้ร่วมชำระหนี้ทั้งหมดแก่โจทก์ โดยการฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นคดีล้มละลายได้ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังยุติตามฟ้อง คำสั่งของศาลล้มละลายกลางที่ให้พิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองเด็ดขาดจึงชอบแล้ว (เทียบฎีกาที่ ๕๖๗๖/๖๐)